

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Reykjavík 18. júlí 2019

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið
Skúlagötu 4
150 Reykjavík

1907031SA GB
Málalykill: 00.64

Efni: Umsögn um mál S-145/2019 - Jafnvægisás ferðamála

Vísað er til tilkynningar á samráðsgátt stjórnarráðsins, dags. 19. júní 2019 og kynningarfundar sem haldinn var 3. júní þar sem fulltrúar EFLU-verkfræðistofu kynntu helstu niðurstöður verkefnis um Þolmörk ferðaþjónustunnar eða Jafnvægisás ferðamála.

Almennt um verkefnið

Þau gögn sem kynnt eru í samráðsgáttinni eru mikil að vöxtum og gefa vel til kynna gríðarlegt umfang verkefnisins, sem snýr að því að greina og vakta áhrif hins mikla vaxtar í íslenskri ferðaþjónustu sem orðið hefur á undanförnum áratug. Samband íslenskra sveitarfélaga átti töluverða aðkomu að verkefninu á vettvangi Stjórnstöðvar ferðamála, m.a. með þátttöku í vinnuhópum um afmarkaða þætti verkefnisins.

Heilt yfir er það álit Sambands íslenskra sveitarfélaga að sú mikla vinna sem lögð hefur verið í verkefnið hafi skilað mjög gagnlegum niðurstöðum. Sá árangur birtist annars vegar í stöðugreiningu og hins vegar í mælikvörðum til frekari vöktunar á álagsþáttum.

Áhrif aukinnar ferðaþjónustu birtist sveitarfélögum með ýmsum hætti. Fullyrða má að margt hefur áunnist á undanförunum árum og má þar sérstaklega nefna að fjármagn sem varið er til uppbyggingar og náttúruverndar á ferðamannastöðum, m.a. með landvörslu, hefur margfaldast. Hér er um langtímaverkefni að ræða og að sjálfsögðu má benda á allmörg dæmi um náttúrustaði sem liggja undir skemmdum. Heilt yfir er það þó álit sambandsins að markviss áætlanagerð og uppbygging á ferðamannastöðum sé að skila árangri.

Umræða um þörf fyrir bætta umgengni ferðamanna hefur einnig leitt til úrbóta og lagabreytinga og virðist af opinberri umræðu að umgengni ferðamanna hafi lagast mikið á allra síðustu árum. Betri stýring ferðamanna og uppbygging innviða spilar væntanlega allstórt hlutverk í þeirri þróun.

Ábendingar við niðurstöður verkefnisins – áhrif á húsnæðismarkað

Á kynningarfundum um verkefnið setti fulltrúi sambandsins fram ábendingu um að tilefni væri til þess að ræða frekar viðmið sem lagt er til grundvallar um áhrif ferðaþjónustu á húsnæðismarkað.

Í skýrslu EFLU er sett fram viðmið sem snýr að skammtímaleigu húsnæðis. Er þar miðað við að ef hlutdeild íbúða sem leigðar eru út fleiri en 90 daga á ári og væru annars á húsnæðismarkaði af heildarfjölda íbúða er undir 3% séu áhrifin undir

þolmörkum. Hlutdeild á bilinu 3-6% sé farin að nálgast þolmörk og eru þolmörkin sett við 6% íbúðarhúsnæðis eftir landsvæðum og yfir landið í heild.

Að áliti sambandsins er 6% viðmið í þessu samhengi ansi hátt, hvort sem horft er á einstök sveitarfélög, byggðakjarna eða landshluta, hvað þá landið í heild. Líklega væri nær að setja þessi mörk nær 3-4%. Varfærin nálgun í þessum efnum hlýtur að eiga enn frekar við á svæðum þar sem leigumarkaður er veikur fyrir, sem má þó e.t.v. segja að gildi nánast um landið í heild. Hér má einnig að hafa í huga að skammtímagisting ferðamanna er ekki eini þátturinn sem haft getur áhrif á húsnæðismarkað heldur þurfa ferðþjónustuaðilar iðulega einnig að finna húsnæði fyrir aðflutt starfsfólk, ýmist með því að leigja húsnæði eða byggja það sjálfir.

Sambandið mælir af framangreindum ástæðum með því að áhrif ferðþjónustu á húsnæðismarkað fái nánari greiningu og að í þeim tilgangi verði sérstaklega kallað eftir umsögnum frá Íbúðalánasjóði og Byggðastofnun um möguleg viðmið til vöktunar á húsnæðismarkaði.

Frekari ábendingar varðandi viðbragðsþjónustu

Óhjákvæmilegt var að afmarka umfang verkefnisins með einhverjum hætti og verður vart annað sagt en að tekið sé á flestum þáttum sem ástæða var til að skoða.

Tilfni er þó til að benda á nokkra þætti sem fá takmarkaða umfjöllun í niðurstöðum EFLU. Sérstaklega vill sambandið benda á að fjölgun gististaða hlýtur að auka áhættu hvað varðar brunavarnir og er tilfni til að lýsa áhyggjum af því að brunavarnir hafi ekki verið eflaðar til samræmis við þá þróun. Einnig hefur álag á sjúkraflutninga og aðkomu slökkviliða á vettvangi umferðarslysa aukist verulega. Hætta er á að þessi þróun hafi áhrif á viðbragðstíma slökkviliða og dragi þar með úr öryggi íbúa. Þörf væri á frekari rannsóknum hvað þetta varðar.

Einnig er ljóst að álag á björgunarsveitir vegna ferðamanna sem tynast eða lenda í erfiðleikum vegna ófærðar hefur aukist mikið. Tilfni hefði verið til þess að fjalla um þann þátt í skýrslunni þótt ekki sé um að ræða þjónustu á vegum ríkis eða sveitarfélaga.

Loks er tilfni til að nefna að í umfjöllun um heilbrigðisþjónustu hefði verið tilfni til að benda á stóraukið staðbundið álag á heilbrigðisþjónustu, s.s. á Heilbrigðisstofnun Suðurnesja vegna flugfarþega sem veikjast eða slasast og á ýmsum öðrum stöðum á landinu vegna skemmtiferðaskipa.

Frekari úrvinnsla

Pegar þessi umsögn er rituð hefur málið verið til umsagnar í samráðsgátt í mánuð en engar umsagnir hafa enn borist, sem hlýtur að valda töluverðum vonbrigðum en skýrist væntanlega m.a. af sumarleyfum. Ástæða kann að vera til að lengja umsagnarfrest um einn mánuð, með það fyrir augum að fá viðbrögð frá aðilum sem ættu að láta sig málið varða.

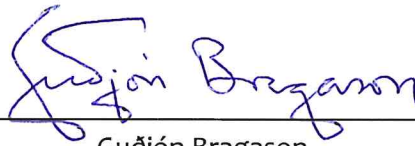
Samband íslenskra sveitarfélaga lýsir sig, eins og ávallt, tilbúið til frekari aðkomu að verkefninu, bæði hvað varðar frekari greiningu á niðurstöðum EFLU og mótun tillagna um aðgerðir til þess að draga úr hættu á því að þolmörkum

ferðapjónustunnar verði náð. Mikilvægur liður í þeirri vinnu er að settar verði fram markvissar aðgerðir sem stuðlað geti að viðgangi ferðapjónustu um allt land. Í því samhengi minnir sambandið sérstaklega á mikilvægi þess að fjölga komum erlendra ferðamanna til annarra landshluta en SV-hornsins og að koma böndum á ólöglega gististarfsemi.

Tilfni er að lokum til þess að lýsa ánægju með að þessi úttekt hafi verið unnin en leggja jafnframt áherslu á að unnið verði frekar úr niðurstöðum þessarar úttektar og að hún verði m.a. höfð til hliðsjónar við gerð fjármálaáætlana á næstu árum. Mikilvægt er einnig að hliðsjón verði höfð af greiningu og viðmiðum sem sett eru fram í þessu verkefni í tengslum við aðra stefnumótun stjórnvalda.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Guðjón Bragason
sviðsstjóri lögfræði- og velferðarsviðs

